

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Column Jan van Ginkel

Orvelte als decor of oase

De laatste wordt geschreven over Orvelte als 'decor' voor leefbaarheid en ondernemerschap. Titels die Orvelte eerder kreeg toegedicht waren 'levend dorp vol monumenten' en het zo vaak verfoeide 'museumdorp'. Orvelte als decor doet mij denken aan de toneelvereniging die Orvelte tot voor enkele jaren rijk is geweest. Elk jaar werd voor de uitvoering een decor gebouwd, dat had ten minste twee deuren. Zo hoefden de opkomende en afgaande spelers elkaar niet te ontmoeten als dat in de scene's niet van pas kwam, een mooie metafoor. Het decor moest sfeer uitstralen overeenkomstig de tijd en plaats waarin de drie bedrijven zich afspeelden. Belangrijk dus zo'n decor, meer dan alleen een paar wanden, stoelen en een tafel.

Voor de tijd van de digitale trukendoos bestond het decor van veel films uit in de studio nagemaakte straatwanden, denk maar eens aan Swiebertje. In cowboyfilms speelden fatale schietpartijen zich af op een ongeplaveide straat met drinkbak voor de paarden, aan beide zijden begrensd door de bordkartonnen gevels van de kroeg (met klapdeurtjes en veranda), de bank en de gevangenis.

Orvelte dreigt ook zo'n decor te worden van gevels voor panden die geen recht doen aan de oorspronkelijke museale en educatieve functies van het dorp. Liever zie ik Orvelte als een levendige oase. Waarin mensen samen komen, handelen, genieten van de geschiedenis en het groen, genieten van de rust van het platteland. Een oase, middenin de woestijn van asfalt, beton, industriële landbouw en digitale hectiek. Maar Orvelte wordt een Bronkhorst, een Thorn, een centrum van Alkmaar of Haarlem, een gezellig decor voor een dagje winkelen. Met vooral heel veel volk op de zoveelste fair waar je terecht kunt voor Afghaanse truien.

Ook het landschap wordt steeds meer beschouwd als decor, een decor voor de meest uiteenlopende buitensporten. Dit decor wordt eveneens leeg en doods, met steeds minder vogels te horen en vlinders te zien. Een term voor het landschap zoals onder meer langs de Schapendrift aanwezig, is 'coulisselandschap'. Ook dat refereert aan de toneelwereld. Coulissen zijn beweegbare zijstukken van een toneeldecor. In het landschap betreft het bosjes, sloten, houtwallen en poelen. Deze kleine onderdelen zorgen voor een aantrekkelijk landschap om in te wonen en te recreëren. Dat doen bewoners en toeristen maar al te graag, net als wilde planten en dieren.

Het landschapsreservaat Orvelte is in zekere zin een gelukkige uitzondering op de algehele leegloop van het platteland, want het is nog relatief rijk aan flora en fauna. In de vijfendertig jaren dat ik hier rondneus, heeft de verarming echter ook toegeslagen. Zeldzame soorten als de nachtegaal zijn verdwenen, andere zoals de geelgors en de grasmus nemen sterk in aantal af. En waar zijn de vele vlinders, bijen en wilde planten gebleven? In vrijwel elk gesprek hierover gaat het direct over vossen en kraaien, ooievaars (ook die 'laten niets over') en gaaien. Helaas denkt men dan niet aan verwilderde katten en loslopende honden...

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Orveltejournaal

Opvallend is de recente en sterke teruggang van de Kievit en de veldleeuwerik. Beide vogels gaan vooral ten onder aan het steeds intensievere gebruik van het agrarisch landschap. Dat mag ik eigenlijk niet hardop zeggen. Ik zou direct en onterecht de boeren beschuldigen. Ik weet dat de problematiek ingewikkeld is. Daarin spelen velerlei belangen een grote rol. Die van de banken en van de verwerkende industrie, die van de winstmarges van de supermarkt en vooral die van ons allen als consumenten die zich voor een dubbeltje zat willen eten.

Ik heb veel bewondering voor boeren die ondanks de complexiteit met succes werken aan duurzame landbouw. Daarin ligt de toekomst voor een goed gevuld landschap. Want de feiten spreken voor zich: onomstotelijk staat vast dat niet de boven genoemde nestrovers de eerste oorzaak zijn van uitsterving, hooguit delen zij de genadeklap uit. Maar wij luisteren liever niet naar wetenschappelijk aangetoonde feiten zoals over glyfosaat, maar naar fanatieke voormannen en fantasten die, tegen de onwelgevallige feiten en beter weten in, hun ongelijk blijven verkondigen als dé waarheid. Maar het vinden van een oplossing begint mijns inziens met het onderkennen van het probleem.

Er zijn ontwikkelingen in de samenleving gaande die Orvelte -dorp en landschap- kansen bieden om zich te onderscheiden van Bataviastad. We zien een stijgende behoefte aan meer gemeenschapszorg en minder overheid, in de vorm van thuiszorg, burenhulp, zorgboerderij, werkvoorziening, taakstraffen. We zien de ontwikkeling van regionale en lokale trots: streekproducten en -diensten zijn in trek. Er is groeiende aandacht voor en omzet in duurzame en kleinschalige landbouw. Er wordt meer en meer relatie gelegd tussen wonen en voedselvoorziening, tussen lokale energiebehoefte en -voorziening. Overal in het land komen op dit vlak kleinschalige initiatieven van de grond. Mensen zoeken authenticiteit: recreanten en toeristen willen een 'echte' belevenis. Orvelte heeft de potentie om een originele hedendaagse ontmoeting met het verleden te bewerkstelligen.

Orvelte is nog steeds eenvoudig en vanzelfsprekend te verbinden met zijn unieke omgeving. Daarvoor is wel nodig dat de medewerkers van de instanties die bepalend zijn voor vandaag en de toekomst blijf geven van durf, visie en beleid. Die zouden moeten zijn gebaseerd op historisch besef, gevoel voor natuurwaarden en inzicht in de moderne samenleving.